

Helsingin kaupunki
Kirjaamo
PL 10
00990 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Viite

Oas 1521-00/21

Makasiiniranta ja Olympiaranta, asemakaava ja asemakaavan muutos, Hankenumero 4428_4

Asia

Mielipide osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja kaavan valmisteluaineistoon (3 s.)

- [Makasiinirannan ja Olympiarannan suunnitteluperiaatteet \(päivämätön KYLK\)](#)
- [Makasiini- ja Olympiarannan tilavaraus- ja periaatesuunnitelma 15.1.2021 / LOCI maisema-arkkitehdit, JKMM arkkitehdit Oy](#)
- [Eteläsataman lahdensaima- ja periaatesuunnitelma 26.6.2020 / LOCI maisema-arkkitehdit Oy](#)

Puutarhataiteen seura ilmoittautuu osalliseksi ja esittää kannanottonaan vastustavansa kaupungin esittämiä mittavia Makasiinirantaa ja Olympiarantaa koskevia uudisrakennussuunnitelmia. Näkemyksemme mukaan esitetyt optiot rakennusala- ja uhkaavat toteutuessaan koko Eteläsataman arvojen säilymistä, pääkaupungin kansallismaisemaa ja Tähtitorninvuoren puistoa. Eteläsatama on Tähtitorninvuoresta, Makasiinirannasta ja Olympiarannasta, Kauppatorista, Katajanokanlaiturista ja Katajanokan rannasta muodostuva kokonaisuus. Puutarhataiteenseura esittää kannanotossaan joitain näkemyksiä myös Katajanokan kehittämisestä.

Suunnitteluperiaatteista ja niiden toteutumisesta tilavaraus- ja periaatesuunnitelmien valossa

”Paikan merkitys ja identiteetti osana valtakunnallisesti merkittävää kansallismaisemaa ja kulttuurimaisemaa otetaan huomioon suunnittelussa / Merellisen julkisivun luonteen säilyminen / Ympäristön arvot sekä suhde olemassa olevaan ympäristöön otetaan huomioon suunnitteluratkaisussa / Suojeltujen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten arvot otetaan huomioon suunnittelussa”
Pääkaupungin merellinen kaupunkimaisema koostuu kahden tyyppisestä luonteeltaan erilaisesta rakennuskannasta. Ensimmäinen niistä edustaa *pysyvyyttä*, pääesimerkkinä Helsingin valkoinen ja kivinen empirekeskusta. Toisen ryhmän muodostavat toiminnallisista lähtökohdista syntynyt *muuttuva* ympäristö: tiilimakasiinit, teräsrakenteet, tilapäiset rakennelmat ja aitaukset. Kansallismaisema syntyy satamatoiminnan ja hallinnollisen keskustan muodostamasta *kontrastista*. Satamatoiminnan lähtökohdista ja logistiikasta syntyneet rakennukset ja rampit, torit ja kojut korostavat 1800-luvun kivi- ja puukaupungin arvokkuutta.

Jos Makasiinirantaan ja Olympialaiturin kupeeseen rakennetaan uusi massiivinen ja pysyvä kortteli, jossa rakennusten harjakorkeus on +16.4 m tai +20 m ja jota korkeutta voidaan erityistapauksessa korottaa, kansallismaiseman hierarkia järkkyy. Eteläsataman lahdelle suuntautuva massiivinen

uudisrakennusrintama saa dominoivan aseman suhteessa empirekeskustaan. *Aidon* satamakaupungin perintönä saatu monimuotoisuus ja kerroksellisuus on hyödynnettävissä oleva arvo sinänsä.

”Eteläsataman läntistä rantavyöhykettä kehitetään paremmin saavutettavaksi, keskustan elinvoimaisuutta tukeväksi, toiminnalliseksi kokonaisuudeksi / Makasiinirantaan suunnitellaan kulttuuri- ja museorakentamista sekä museotoimintaa tukevia toimintoja”

Mitä laajempia avoimia alueita rakennusten ja rantaviivan väliin jää, sitä enemmän merestä ja merellisyydestä on kaikkien kansalaisten mahdollista nauttia. Esitetyssä suunnitelmassa satamalta vapautuvien alueiden pinta-alasta suurin osa peittyy rakennusmaaksi! Satamatoiminnalta vapautuvat ja yleisölle avautuvat alueet olisi myös mahdollista varustaa pienimuotoisilla palveluilla, jotka edellyttävät ainoastaan vähäistä matalaa rakentamista ja jättävät ympärilleen saavutettavaa tilaa. Tämänkaltainen ratkaisu olisi omiaan lisäämään alueen vetovoimaisuutta. Saavutettavuuden parantaminen on tavoitteena tervetullut, mutta selvitystyön esittämä tehokas rakentaminen vaarantaa sen tavoitteiden toteutumisen.

Varjoisuus on aina ollut ongelmana esimerkiksi Kauppahallin ulkotilojen aktivoimisyrityksissä. Varjoisuus tulee vaivaamaan suunniteltujakin ulkotiloja arkkitehtonisesta ratkaisusta huolimatta. Valitettavasti tämä tärkeä näkökulma on kokonaan puuttunut lähtökohtien analysoinnissa.

Korkeatasoiset ja väljät ulkotilat ovat oleellinen osa museotoiminnan houkuttelevuutta, sillä ulkotilat mahdollistavat kulttuuritapahtumia, ulkonäyttelyjä ja jalostavat kokonaisuutta. Sen osoittavat Moderna Museet Tukholmassa, Pompidou-keskus Pariisissa ja Wienin MuseumsQuartier muutamia esimerkkejä mainitaksemme. Museo tarvitsee tilaa ympärilleen. Avara ulkotila alleviivaa rakennuksen merkitystä kaupunkirakenteessa. Suomen ilmastossa aurinkoisuus lisää huomattavasti ulkotilojen käyttöarvoa, siksi Katajanokanranta olisi parempi sijainti uudelle museorakennukselle.

”Tähtitorninvuoren silhuetti nousee jatkossakin rakennusmassojen kattolinja yläpuolelle / Katujen päätteenä näkyy meri / Uudisrakentamisessa otetaan huomioon Laivasillankadun näkymät”

”Myös jatkossa alueen historialle ominaiset näkymät kadulta merelle tulee säilyttää, jottei tila uuden rakentamisen ja Tähtitorninvuoren välissä muodostu kuilumaiseksi. Laivasillankadun eteläosasta Katajanokalle päin muodostuu tärkeä näkymä, jossa Uspenskin katedraalilla on karttaneulan rooli kulkijan asemoidessa itsensä kaupungissa.”

Tähtitorninvuoren puisto on rakennettu nimenomaan kaupunkilaisten käyttöön Eteläsataman maiseman ihailua varten, ja puiston sommittelu rakentuu olennaisesti satamanäkymien varaan. Uusi rakentaminen ei saa katkaista näköalaa Tähtitorninvuorelta merelle katsottuna, kuten se nyt tilavaraus- ja periaatesuunnitelman mukaan tekee: Rakennusseinämä esitetyssä korkeudessaan nousee peittämään kokonaan tai osittain vesipinnan, joka on näkymän avoimuuden oleellinen elementti. Tämä tarkoittaa näköalan katkaisemista. Se merkitsee puiston muuttumista suljetuksi tilaksi sekä historiallisen satamanäkymän että näköalapaikaksi suunnitellun puiston menetystä. Tähtitorninvuori on niin ikään tärkeä osa Kauppatorilta avautuvaa Eteläsataman kaupunkikuvaa.

Helsingin rahatoimikamari on jo varhain, 1800-luvun lopulla puolustanut näköalapaikan arvoja seuraavin sanoin: *Få städer i världens torde kunna berömma sig af öppna platser med så storslagen utsigt som Helsingfors eger uti Observatoriiberget, derifrån man kan skåda icke allenast ut öfver större delen af staden, utan äfven öfver öppna hafvet.* Rahatoimikamari vastusti 1920-luvulla eduskuntatalon rakentamista keskelle puistoa seuraavin sanankääntein: *Kamarin mielestä ei kaupungin*

olisi millään ehdolla eikä mistään hinnasta luovuttava tästä paikasta, joka nykyiseen tapansa järjestettynä puistoksi ja näköalapaikaksi on kaupungin kauneimpia, kenties kaunein paikka.

Esitetyt maksimaaliset rakennusmassat salliva suunnittelu ei täytä näitä vaatimuksia. Rakennusseinämän läpi jätetyt kuilumaiset aukot eivät korvaa merelle avautuvan näkymän umpeutumista. Rakennuksien katot tulevat olemaan vallitsevin osa puistosta avautuvaa näkymää. Selvitystöissä on tutkittu näkymiä, mutta vain näköyhteyksinä puiston korkeimmalta kohdalta kahdelle kirkolle.

[Eteläsataman lahden maisemallinen tilavaraus- ja periaatesuunnitelma 26.6.2020](#)

Katajanokka / Laivamatkustajien jalankulkureitti ja Matruusinpuiston tuhoutuminen

Selvityksessä on tutkittu rantojen sopeuttamista merenpinnan nousuun, mutta sivuutettu monia potentiaalisia ja tärkeitä miljööarvoja. Esimerkiksi Katajanokan suunnalta jalkautuvien laivamatkustajien saapumiskokemus terminaalilta Kauppatorille ja kulkureitin maisemallinen laatu on jätetty huomioimatta. Nykyinen pysäköintikenttien halki kulkeva kapea akseli kohti Presidentinlinnaa antaa Allas Sea Poolin *takapihan* kautta lievästi sanoen epäedullisen kuvan Helsingin ilmeestä. Kehittämispotentiaalia on, mutta selvityksessä tämä akseli on tukittu *keskelle näkymää* rakennetulla *tulvavesipumppaamolla*.

Kaupungin vuonna 2017 teettämässä karttakyselyssä ”Helsingin helmet” pieni Matruusinpuisto sai poikkeuksellisen paljon ääniä. Tämä ei ole yllättävää, sillä aurinkoisesta puistosta avautuvat näkymät suoraan Suomenlinnaan ja avomerelle ovat vaikuttava. Nykyasussaan puisto on vaatimaton ja kulunut. Viisailla kunnostustoimenpiteillä sen laatutasoa voidaan nostaa. Selvityksessä puistoon on esitetty asuinrakentamista ja pysäköintitalo, mikä on kaupunkilaisten viihtyisyyden kannalta ehdottomasti tuomittavaa.

Lopuksi: Suunnitellun uudisrakentamisen ja satamajärjestelyn epäkohtiin viitaten Puutarhataiteen seura esittää, että kaavavalmistelu aloitetaan uudestaan alusta. Myös Etelärannasta nyt tehtävien päätöksien seurannaisvaikutuksia Katajannokan puolelle on tunnistettava ja tuotava esille nykyistä kokonaisvaltaisemmin. Puutarhataiteen seuran näkemyksen mukaan uuden valmistelun lähtökohdaksi tulee ottaa paikan arvot sekä valvetuneiden kaupunkilaisten asiantuntijanäkemykset sen sijaan että asemakaavoitusta ohjaisi verrattain lyhytnäköiset kiinteistötaloudelliset tulostavoitteet.

Helsingissä 11.2.2021

Puutarhataiteen seuran hallituksen puolesta

Reeta Pellinen
puheenjohtaja, Puutarhataiteen seura ry